

המציפה

עתון שבועי

דכל עניני החיים ועניני היהודים לספרות ולמדעים.

תנאי החתימה.

לשנה . . . . . 72 כתר (44 מרק)
לחצי שנה . . . . . 36 כ" (22 מרק)
רבע . . . . . 18 כ" (11 מרק)

בהזק לארץ

לשנה . . . . . 80 כ" . . . . .
לחצי שנה . . . . . 40 כ" . . . . .
רבע . . . . . 20 כ" . . . . .

מחיר גליון בודד בארץ 1.50 (מרק)
בהזק לארץ 1.60

מחיר מודעות.

מסמך כגודל הכרובע הזה
לשלוש פעמים . . . . . 85 כ" . . . . .
לשש פעמים . . . . . 60 כ" . . . . .
לרבע שנה . . . . . 75 כ" . . . . .

מחיר ברכת מו"ט או

נחמת אבלים

(רק בסוף הגליון) . . . . . 12 כ" . . . . .
שנוי אדומה . . . . . 1 כ" . . . . .

האדריסה למערכת

HAMICPE, KRAKÓW
Miodowa 22.

Kraków, 12 grudnia 1919

גליון י

קראקא, כ' כסלו, פ' וישב תרפ"ט.

יתנו אחרים!

קוראי עתונים יפגשו בכל יום בזמן הזה בפעשי צדקה מפוראים, מרחיבי לב, הדומים פשוט למסירה נפש ואלה המה כל נחמתנו כמצוקת נפשנו מפני הרשעה והחמס, שתהווה ענינו על כל מדרך כף רגל. כל יושבי אישכנו למשל, חושבים לעיסותיהם מסיחה, כדי לקבץ לחם לשלח וינה, שיושיבה הדלים סובלים רעב. הפועלים בעיר פלונית בהולנד קבלו על עצמם לעבוד בהגן החדה ולהקדיש שבת עבודת היום הקדוש לרעבי וויין, ועוד כהנה וכהנה, זה אצלם אצל בני יפה, נרמנים ערלי-לב, שאינם מצוינים מעולם בתוך החמנים, ומי יתנה מעשי הצדקה של אחינו בארצות המערב, שהם עושים בימים האלה לשמע השוד והשבת, שקרה את אחיהם במזרח, אין עוד מספר למיליונים שקבצו שם לעזרת הנענים והננשים, ואין לדמות, שהננותים המה רק העשירים, אדרבה, המה אינם כאים כולל לאספות, בדרבם בקודש, אין לפי כבודם לבא בין העם ולשמעו עצה "במלנים" וממילא אינם מתחייבים ואינם נותני, נותני הצדקה המרובה הם רק הנדונים האדירים הגדולים הנודעים לשם ודלת העם, היוצעים את צרת אחרים, ודנישהם הטבעיים מתעוררים בהם ככד הרדם, ומהם, טפועים, מבעלי מלאכה ומתנדים, נקבצו כל המילנים הכאים

הלוים לעזרת דלנו וגם הבגדים הרבים להלביש מערומיהם, ובכל יום אנו שומעים נפלאות הרשות על-אדות צדקת האהים והם, שם הקדישו פועלים עבודת יום אחד בשבוע בשביל ועד העזרה לנוזקי המלחמה בסולן ושם התנדבו ילדי בתי-הספר למחול על ארוחה אהת ביום ולהקדיש את מחירה לנניעי פגרים פלוגי, מה הקדישו נבאי, בתי הכנסת נדרי כך וכך שבתות להצלה עניי המזרה ושם קבלו על עצמם פועלי בית הרושת פלוגי שירא לאכול המאה כל השנה ושלא לשתות קהוה קאקוא ומשקים משכרים או שלא לקטר טבק ולקבץ את כסף כל ההוצאות האלו בשביל רעבים וחסרים במזרה, שם במרחקי נלותנו מרצשים אחים רחמנים, חובה לעצמם להשתחף בצרת הנספים בלא משפט, המוכים על לא המם בכפס.

ומה עשו עד כה האהים הקדושים? מה פעלו אלהי שכל השוד יהמם נעשים זם... הם לעיניהם זרק עים נס הצילו המה את נפשים ולא נוזקו הרבה? מראש עלינו להניח, כי שקר הוא החלוקה, שדנילים הכל להלק ולהבריל בין יהודי המזרח ובין יהודי המערב, שהראשונים כולם נוזקו, נבזו, הפסידו נשאר רוקים וערומים, יורעי כל מחסור והאחרונים כולם העשירים צביו זמון הרבה, שאין להם, מה לעשות בני, אין הרבב כן, הלא אינו צריך להביא ראיה לקוראנו בארץ הזאת, היוצעים את האמת הלא כולם מכירים, כל אחד בעירה כמה וכמה יהודים ולא מעטים כלל שלא רק שלא נוזקו מן המלחמה זמן השוד זמן הזקק, אלא אדרבה מצאו און להם הניעו נמיים, שנס אמותם ואמות אמותם לא הנו ניעות לביכס בהם בהכניסן אותם להופה וגם הם

ראובן באהן. עלים נוישרים.

... ממארים חישבנו של עולם הניחה סערה גדולה ונראה ותאחה במסודות ארצות וממלכות ותנוע כנוע הקנה תבל ומלוואה, ובהסתערה נאחה אף נסבך אילן עתיק בן אלפיישנים, שנעתק מעל אדמתו ושרישו שלוחות עלי ארמנה ותנוע את ולוליו ותטלטל את ענפיו על ציציה פרחיו עליו ופירותיו... ציצים קוטלים, פרחים קטופים, פירות ועלים נושרים ומתפורים לכל אשר יהרפם הרוח, אילן בשלכת...
... ואנכי בעשות דרכי המלאך התחתים בתוך אותו רוח הבעה, מצאתי לפי שני עלים נושרים, נובלים, ואכיר כי גידולי האילן ההוא המה גם הם, אף כי נשחנה מדאם הרוק והרענן ויהיו בלים ומנוולים... וארימם מעל הארץ, ואשקם מרמעות עיני, ואבך משנה-כבי על הייהם ועל מותם... כי כבר בטרם פרצה הסופה, בזמן בתקונה נשלו העלים האלה מעל אילנם-נועים ויהיו מרפרפים והולים בין שמים וארץ, נהרפים מכל נדנדואויר, אלא בהתפרץ הסערה נטרפו ונתעייבנו בתוך שאר העלים...

החרפים מסער או מושלבים ביד מנקדה-האשפה התנינלו לפני בית הקרקטין קרעי גליונות קרעים קרעים, מצאתים והרימותם בלי כל כונה, כך דרכו של ידודי להרים ושמות, המתגלגלים בעפר ולנזם, הגע הפצתי להשליכם בקרעים, שאין הפין בהם, אולם ברגע נחמתי, הו המות החרות עליהם צוני במפניע: הדל, ואצחק פסת ניר להביתה ואגש קרע קרע ואקרא גם: רשימת שני חללים היא שנפלו על הדרי פנט-נבראלי לפני נהר איסזנצה, המאירם בהם חללי איטליה ואוסטריה...
לעיני הבריקו שני שמות: יוליוס דאויר ואדורף שווארץ, לא הכרתיים בחייהם, אולי היו היהודים האלה נתניו אונגרים, בעלי הכלל הקבוע, שרק הפה הממלל אונגריה ראוי לאהוד, והיה מתנכרים אלי היהודי הפולני, אבל כשאני לעצמי יהודי העומד על בסיס האהה הקדמונה של זיעו דאברהם, למרות ההתפרדות לארצות ולשפות שונות, חשתי קורבה להחללים הללו - חללי בני עמי...
משנכרה אומנותו של תוכר-קן בעולם, ועל מוכח האידיואלים הרחוקים הונף הכרזל החמרי, נרון הרגש להתבא, אולם יש ומקין-זות שבלב מתהפץ הרגש הכלוא ומתהלל, חללי בני עמי...

והשתדלו בעדם להקל לחצם בכל עיר ועיר אשר עברו שם האמללים; מפיחם חשכו גם העניים בערי אוקראינה והושיטו פת לחם לבני התעוררות, שנעקרו מנליציה, ועבשו יהודי אוקראינה אלה נתינים בכל רעה, שאין לתאר ואין לספר, כמה רכבות מהם נהרנו במיתות משונות, אין מספר לחלליהם ועוד חרב ההיירמאקים נטויה עליהם באין ממשלה ואין סדרים ואין מחויק ברסן, כמעט בולם נשמו, כל רכושם היה לשלל, בתיהם נשרפו או נהרסו, רכבות יהודי כפרים נורשו מבתיהם והנם נעים ונדים בערים ולנים בבתי כנסיות ובמרחצות ובמרתמים בלי כסות ובלי פת לחם ועולליה ימותו אחד אחד ואין שם אל לב, בגותיהם ונשיהם נאנסו והגן אמללות צורות מקוות למות, אין מדבר שם עוד על אדות פרנסה, נידול בניס, כסות ועצים בקרה ועוד מיני לוקסוס כאלה, כי אין איש דואג שם אלא כיצד להחבא בערב ואנה לנוס בכוקר, וכאמת נהרס כליל כל מצב הכלכלה של היהודים, אין משתכר ואין עובר.

הנני שואל אפוא: כמה התנרכו עשירי היהודים בליציה בשביל אחיהם האומללים באוקראינה? כמה השיבו להם נמולם, שנמלו עליהם בעת צרהם? מה עשו יהודי נליציה הקרונים אל החלל, להקל את עני שכניהם עבדי פשוליא ודיניקין?

המעו את עצמם לטובת עצמם, כדי שיעשה העם הפתי רצונם בלי דעת, בכל פעם היה המעם האמתי של כל שמה, שוד, הרגה וגרוש, שננורו על היהודים: בצע ולא יותר, פלוני האציל המיוחס או אפילו המלך היה חייב ליהודים ממון הרבה ולא רצה לשלם תוכו והערים להפעות את העם באיוו בדיה מנוחכה, להצית אש המשמטה בהמון העם, כדי שיקום על היהודים הנושים להכרתם מארץ חיים, במקום פלוני שמו עיונים ערלים עיניהם בעסקי היהודים המצליחים ולבם הסיתם להשמיד את הסותרים היהודים ולהשת את עסקיהם ועשו מעשי איובל: ברך נבות אלהים ומלך ועדי שקר נשכרו ושואטים הושבו והיהודים ידרו לשחת והמעלילים ידרו לנכסיהם לרשתם, וכן תמיד, אין יוצא מן הכלל.

וסהו מעם זנחי היהודים בהרג? הרי שם לא היה אדם מאמין באפשרות פניום, יותר היינו מאמינים, שכל הארץ תהפך מהפכת סדום, שישתנו שם כל סדרי בראשית, מאשר שיקומו מדיארים על יהודים מתכוללים, אחים לרעה ולכל דבר, להרנם ולכו רכושם, עד כה אמרו שישום הא הקצף על הקומניסטים, לפי שמשכילי היהודים השתתפו בשלטונם, רק פתאים האמינו במעם הזה, כי בבודפשט ירעו היטב, שבלע קון וסאמועלי לא היו יהודים וכי בשלטון הקומניסטים השתתפו נצעים הרבה יותר ובפריס מן האצילים עצמם, שערכו את הפניום.

להתנצלות קשי הלב האלה יש ללמד עליהם זנות, שאין מעורר למעשים טובים, בארץ הוא רכל עסוקים בקבצנות פעוטה, להרבות נדבות לאלפי פושטי יד, שאי אפשר לברוק אחריהם כלל אם הם נצרכים באמת, אבל למעשה רב, לספעל כביר וכולל, שהגו מבצור רחב יותר סעורת יחידים ומכלכלת שונורים נלווים אין מתעורר כלל בערי נליציה, את העזרה הכוללת, ההווקה, הצבורית והמשכילה אל דל הניחו ליהודי המערב, אך הלא הרפה הדבר לנו, הלא עוננו נדול מנשוא, אין לנו רשות לשבת היום שלווים ושואנים ולסלק ידנו מכל מעשה צבורי, ברכנו מעולם, הלא מדה סדום היא זאת, שייאנ כל אדם רק לעצמו, ידרף רק אחרי בצעו ויצא יד חובת עזרה לעניים כמה שיחנו אחרים רחוקים.

מהו אפוא המעם? עתה נודע הדבר, יצאה האמת העיומה יאור, דרמה שלמה נגלתה במעם הפניום האונגרי וכלי פק עתידים סופרים פייטינס בכל הזמנים לקחת את נפתולי הפוליטיקה האונגרית האומללה של אחרי תמלחמה, לעשותם חומר לחיונות תונה, להעלותם על ביטית התיאטרות, ביום פרוץ המרידה בבודפשט אשיקו נהרג הנראף טיסא, ראש הפוליטיקנים האונגרים, הרוצחים נייטו ולא נגלו ככל ימי ממשלת קארולי, התקייס הקומניסטים לא דרשו אחרי הרוצחים, אך אחרי נפלים ופריודך הרל, שהתרוסם מאשפות, עלה על כסא השלטון האונגרי והאצילים והאזרחים העשירים החלו להרים רשם, מיר התלחשו בחוני גדולי המדינה, בי פריודך החצוף, דנורא על כל סביביו, הוא הוא ככבודו ובעצמו רוצהו של טיסא והפנימות על יהודים ורריפת הקומניסטים ניצף קצף והשמדתם לא היו אלא תהכלה מצר פריודך, להפיל חתנו על כל צדיו, כדי שלא ייזו שנייו ומקנאו לקרוע את השלטון מידו ולגלות תועבותי כריים, אך כל תהבולותיו לא הועילו לו, הדם הנקי הנשפך צועק מן הארמה ורשתו אשר סמן הרשע לאחיים, הולכה ונמתחה סביבו ועור מעט וילכד כסא אין עוד כל ספק בבודפשט, כי התקיף העיין סצעפאן פריודך, שישב לו מדעת עצמו על כסא השיטון לעשות משפטים בכל הארץ, אינו אלא זר היר עישה כל תועבה, בן בליעל, רשע ופושע, שמקומו

מעמי מבת יהודים.

על כל מכה ומכה, שניקו היהודים בנולה שמענו מעמים, שלא היו מתישבים על הלב, שם נלקו היהודים לפי ששחצו ילי נכיו, שם לפי ששצקו את העם, שם לפי שאבות אבותיהם הרנו נכיא שקר מסית ומדיה ושם לפי שפיצה מנפה והיו הושרים ביהודים, שהרעילו את הבאיות, כל המעמים האלה הלא שקר היו וכאמת היו מעמים יחיים נורמים, שלא ניעוו הרשעים לגלותם כריים, כי הזון העם לא היה כועס עליהם ולא היה שולח ידו ביהודים, אדרכה היה מנין עליהם, לפיכך בדו להם התקיים מעמי שקר, העלולים להעלות חמת העם.

המעו את עצמם לטובת עצמם, כדי שיעשה העם הפתי רצונם בלי דעת, בכל פעם היה המעם האמתי של כל שמה, שוד, הרגה וגרוש, שננורו על היהודים: בצע ולא יותר, פלוני האציל המיוחס או אפילו המלך היה חייב ליהודים ממון הרבה ולא רצה לשלם תוכו והערים להפעות את העם באיוו בדיה מנוחכה, להצית אש המשמטה בהמון העם, כדי שיקום על היהודים הנושים להכרתם מארץ חיים, במקום פלוני שמו עיונים ערלים עיניהם בעסקי היהודים המצליחים ולבם הסיתם להשמיד את הסותרים היהודים ולהשת את עסקיהם ועשו מעשי איובל: ברך נבות אלהים ומלך ועדי שקר נשכרו ושואטים הושבו והיהודים ידרו לשחת והמעלילים ידרו לנכסיהם לרשתם, וכן תמיד, אין יוצא מן הכלל.

שנאת עולם.

לפני כמה אלפי שנה היה אבי האומה הישראלית עומד ותמה — לפי האנדה, — מה נשתנתה אומה זו מכל האומות שבעולם? בנונה שבעולם, אומה שינאת את חברתה הרי זו שנאה לפי שעה, שנאה תלויה בדבר, שהכל או לכל הפחות אלה המצויים אצל חכמת המדינה יורעים אותה, השנת נבול עיי האחת לנוק השנה, כניסת האחת לתוך חוג השפעתה של חברתה וכדומה, דברים המביאים לירי מריבה ונושעים רגשי פני שדה מגדל צמחי-פרא, ויעל ניצמח במקום ההוא, בשפל מעמדי-חברתי דבק בשאר חבריו, יורדי בור ושוכני צלצות, וחי את חייהם הנסים עד כי הסכימו לו והסכימו לראות בו אחד משלהם, בסוב עליהם לבם על כום משקה בלילות מוצאי-שבתות ובראשון לשבוע, חוו דעתם, כי אכן, אך זה יהודי הנזון לפי מושגם הם.

כל השבוע, ימים בלילות, עכרו בנקרות הצור ומחילות הכור האפל, ויום הראשון לשבוע היה שבריר אור אחד המבריל בין חושך לחושך, על כום שכר בהברות רעים ולקול מצהלות כריזמר הצוענים זכר אדולף, כי ישנם חיים בעולם, ספק הוא אם שתיתו היתה יפה עד כד הקאה כזו של שאר חברי, אף כי התאמץ להראות כי לא נופל הוא בזה מהם, בדינה ובניאברהם כחו של מי יפה בשחיה? — ואולם בנגן סקהלת-הצעונים, והתערכו בין בני המעמד המשוועבדי גם בני השכס המנודה ונודד, וכפעם בפעם באה גם אהת העלמות הצועניות, בעלת קיוצות שחורות ומתולתלות, פנים מבריקות משחור ועינים דולקות באשן, בשפל נמשו ילדי עוני ונדידה ונתקרב בן ליוצאיר-מצרים אל בת מאקלים מצרים, הוא היה נטע פרא נודלית-לאובה וקרעע זר, שלא הכיר בשיב הגן, אשר ממנו נדחה, והיא היתה

הזה ולמצות את תענוניה הוציאהו באחרונה מבית ישראל הצנוע והשקט אל הוכל ארופה ההומה וסירר, הדבר האחרון שנראה כמסירד בניו ובין החיים הללו הונה מן המסלה, הוא-תמים מעשה באה לכבות את הזיק בן אלפי-השנים האם עבר כל זה מבלי שנקפו לבו?... האם כל כך בנקל פרק מעליו עול תורה ישנה, שרבעה עליו בירושיה, אעים שלא הי על פי הוקיה, והביא עצמו בעול חרה חדשה? ואפי'ר השלה נפשו בעשותו פשרה בין היהדות המעכבת ובין הקהוליות המשחררת וקבל עלו ת הרת דא כנלית? —

בטח בנו הורים אמללים להולך לבלי שוב עור, ודמעותיהם נוספו אל כום היגונים של עם מבכה ומבכה את חליו הללי החיים והגלות — אלפים שנה, אשר למעת דהו משאתו דפה כחו להכניס איזו, רותי תדה כנפי רשיגיה, ונהפך הוא, כי רביים החוקים צדו לנפשות צאצאיו פעם ביד חוקה ופעם בפתיים רכים...

ערה נושר הוא מאילן העתיק, שמנוענע ונקמף זה דורות...

ואדולף שזאריך? פועל גם היה העובר במכרות ההרים, העניית הוציאתהו בראשית נעויו מן הבית אל השוק, גיעץ שר אותו האילן הזון נטרף מתוך הגן על

מעטות היו הודיעות על-אדותם וקצרות: ילדי ארץ אונגרים היו שניהם ושונים לפי מצבם החברתי: יוליוס דאוד היה פקיר באחר הבנקים הגדולים, ציור בעל תרבות אירופית שואף להכנס להיכל הקולטרה ומתאוה להנות מיופי העולם ותענוניו, אם רחמניה מספין של האמהות העבריות, המאורות לבימן והסוככות על מהרת חי משפחתן, מפלה בו ומפחחנה, וא יהודי המתעמל בפרנסת אשתו וילדיו.

תכונות-הנפש האלה, סימנים מובהקים של הכלל הישראלי למסלנותיה היו שכיחות בבית היהודים, הבן חונך לפי צרכי הזמן והובשר לאחה במשום בהנשא אניתו על מימי החיים, בעדו צעיר דכנס לאחד הבנקים הקטנים, להתרנל ולהתמהה בתור פקיר, משם הלך מחיל אל חיל ויעוב את עירו לקבל משה ככנקים יותר גדולים, יוליוס לא הלך אחרי משאות-יפש, בעל השבון היה במשלה ידו ובעל השבון קר כסדר חיוו הרגש לא דחק את המוח, והמוה לא נסתבך בהרהורים מופשטים, ראה את החיים כי נעמו, את מאכלי הפפריקה קיינה של אונגרים, כי מנרים, ויופי עלמות כי משכר ומצא את הכסף כי מתווך נאמו הנהו בין האדם ובין הנאת החיים לכל פ-מיהם, מאיו להתקרב אל העולם

שנאה בין בני אומות המדינות זו בזו. אבל מכיון שעברה הסבה הזמנית שהטילה איבה ביניהן, אף הן עושות שלום ולמחר שתיהן מתנרות באומה שלישית, המעמידה לפי דעתן בסכנה את עניניהן המשותפים. אבל בנוגע לישראל אינו כן, הכל שונאים אותם בכל מקום ובכל זמן. שנאה, שלכאורה אינה תלויה בדבר. עושים אותם אחראים בעד חטאים, שלא חטאו מענישים אותם בעד פשעים, שלא פשעו, משעבדים אותם, דוחסים אותם בשתי ידיים ואין מניחים אותם להיות חיים של אנשים הנוגים, של כבוד ומנוחה, ובשעת זרם, כשהרוחות נרגזות ומתמרמרות על צרות הממשמשות ובאות לעולם ורגשי הסוסר והאהרית פוהתים והולכים, עומדים והורגים בהם ולוקחים שללם, כאלו המה אהראים על כל ואין מעכב על ידם, שנאה זו מהיכן היא באה ולמה היא שואפת ומה טעמה. מפני מה עשו אומות העולם קניניה ביניהן, להרוק את עשרת קבו השנאה, שירדו לעולם, על ראשם של ישראל ?

בכל דור ודור תלכש השנאה לישראל צורה אחרת, צורה המתאמת להנאי הזמן, למצבו המדיני, התרבותי והכלכלי ולהדעות השולטות בו. בזמן שהיתה הרת רבת ההשפעה בחיים המדיניים וגורם עיקרי בתרבות האנושית, או נלחמה השנאה כחור קנאה דתית וגרו על ישראל, שלא יעסקו בתורה ושלא יקיימו מצוותיה העקרייות. בתקופות אחרות, שנכרה החזרות בעולם המחשבות, נזרו עליהם גזירות קשות בשדה הכלכלה הגבילו משלח ידיהם, אסרו עליהם מלאכות ידועות וניהוד קנין קרקעות ושמוש במשרות המדינה, כאשר דמו אלה, שירם תקיפה עלינו, שאינם זקוקים עוד לבשרונותינו. בתקופה, שהרעיון הלאומי שולט בכל תקפו על רוחות בני-אדם, ישפילו כל העמים את ישראל כהכחישים את סגולהם הלאומית ובשללם מהם את זכותיהם בתור חשיבה לאומית ובכובס אותם להבלע קטעים קטעים בקרב כל האומות, שהם שרויים בתוכם, אע"פ שהמדע עומד ומעיד, כי אין פעולם נוע נפרד ושמור כשהרת, בכנין נוסף במדותיו, בנמוסי בנסיותיו, ברוחו ובתקנותיו כישיראל ואפילו בכך בנו של מוסר, שכבר נשתכחה ידותו, עדיין נמצאים סימנים מובהקים בתכנית הגוף והתוך האברים ותכונות נפשיות מיוחדות, שאין הנשמה הארית המהורה סובלתן.

הלך צורות זה של השנאה לישראל הביא רבים בתוכנו לידי טעות בפתרון מעמי השנאה, החליפו את המסוכב בסבה והופעות מקרות וזמניות עשו לעקריות ותלו בהן את כל האסון. באו חכמי, ההשכלה ואמרו: אלמלי ותרו היהודים על מנהגיהם והשתחררו ממסורות נוסנות, המבטלים אותם משאר בני-אדם ונורמים בן ונועל-נפש אצל אנשים בעלי טעם אסתטי -- לא היה מקום לשנאה, באו אנשי מעשה וטענו: היהודים

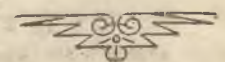
שחיל כרשי, שאף על-פי שנשבע כחותם הנוצרותי לא התאקלם בה עד כדי לרוש מהוק הצד שכנגד.

הצוענית לא התנתה הנאי המדדת, והיהודי -- מי יכריע אם מתוך התרשלות או אולי מפני שעדיין קשור היה בחוט-בלתי-נראה אל נזעו ? -- נשאר באמונתו, ונשואי-תערובת הוחנו בין אדולף והצוענית...

קרעי נירות מצאתי, עלים נושרים מעל האילן העתיק, האחר שאף אל על והשני ירד מטה, זה התבולל סרעת וזה שלא מדעת.

שניהם עלים בלים -- והמות הוא שעשה הבדל ביניהם: יוליום דאודר הוציא את עצמו מן הכלל ושמו לא נפקד בין חללי ישראל, כשם שהתנכר בחייו בן זבל ברמו שדות זרים על השבון אחרים, ואדולף שווארץ, זה שהרחיק מאהל בתציון המצוינת בעניעותה ודבק בבת עם זר ואלוה נכר, לא נתק את עצמו מן הכלל ושמו נזקק על השבון הללי עמו, אם נבלעה יהדותו בחייו הנה קנה עולמה במוחו...

יש עלים נושרים ויש עלים נושרים.

מוזהרים על זה, ואם אפנים יש הסתכלות מוסרית אחרת יותר נעלה ויותר משוכללה, הדורשת מבעליה אהבה לשמה לכל הנברא בעלם ויראת הכבוד אף מפני שבירי כחות בשביל הרומנטיות הנוחה בהם -- לא זכו לה מעולם אלא בני עליה מעטים ואינה אלא הלכהא למשיחאי, הלכה, שאין המציאות מורה בה, ואוי לה לאומה הזקוקה להלכה זו !

וכשאתם קוראים בדברי ימי ישראל את ענוני הנוף ויסורי הנפש שלנו במשך כמה דורות, אל תחמתו: נזירה היא מלפני השמים, שאין קולו של החלש ותש-הכה, שאינו מסדר לצבור שלם, נשמע בין החיים, וכשהאם קוראים על-אדות עלבון האומה במשך שנות נלותה ונזורה ועל-דבר הגזרות הקשות, שנחתרשו עלינו בכל דור ודור, נגלים תהיו לומר, שהקולר תלוי בצוארנו על אשר הסרה לנו אמונה חזקה באלהי יש אל, אמונה המביאה את האדם לא לידי עצלות והסתפקות ביהום העבר ובלעתיד לבא אלא לידי מעשים נכבדים, כאלה של נכורינו הקדמונים עד בני הישמונאי, על אשר הסר לנו אידיאל כביר, העושה את בעלינו לבעלי-כה ומרבה להם עצמה במלחמת קיומם האקטיבית, וכשחשמעו, שאומות העולם מעלילות עלינו עלילות שוא, כי את מימיהם אנו מרעילים ואת ילדיהם אנו הורגים ומוצצים את דמם, אל תתאוננו עליהם: כך רדנו של האדם, שהוא תולה את הקלקלה במי שאינו ירא מפני נקמתו, ובשיודמן ספר לירכס, שמהברו מדבר על-אדות שנאת ישראל כמו על חולדה מזיכהת של המדות המנונות והתכונות הרעות שבישיראל, אל תרו: אומה המשמשה אסקופה לכל רגל אכזרית במשך אלפי שנים ולא התחברה לצבור שלם, לבצר לה מקום באחת הפנית בעולם, להיות לכח ממשי ניכר לכל -- א-אפשיך שלא התהווה אידיאלוניה על אדות שפלותה והיסורות המזיקים שבה בתור נהנה מיניע אחרים והיה רק בזכות אחרים וכהסדרי תקיפים זרים.

ומה תקנתנו ? -- נהרל מהיות חלשים ו עם כן 16 מילונים בעל כח הוא לכשירצה: כשיתאחר ויתארנן לצבור שלם כשלא יניע לריק ולא ילד לבילה, הכל תלוי בזה, שנבא לידי הכרה, כי עלינו לאתגר את כל כחותינו וליצור מהם כח בריא אחר, שיהיה בידו להבריח את העמים להתחשב אורו, קול ה' בכח ! הכח מכיון על בעליו, שרוצים הם להיות ונותן להם זכות קיומם, תאמץ נא לקבץ ולהגדיל את כחותינו הפזורים החמרים, הרוחניים והמוסריים ולעשות מהם כח מאורנן אחר, נשתרל נא להנך דורות של בריאי הנוף ושלמי הנשמה, דורות של אנשי מעשה, היודעים, שאין החיים נתונים במתנה אלא לפי מעשיו של אדם, לפי דתיעלת, שהוא מביא להחברה, לישוב העולם, להתרבות האנושית, לפי בחו להחיות את עמדתו בחיים, לפי ההכרה, שאין אומה יכולה להיות מברכות, שהיא לוקחת במרמה מידי עמים אחרים, אלא מעבודה מועילה הנקראת על שמה, נכרזה מסוף העולם ועד סופו, שכב' קצה נפשנו בעבודתנו, שאין אנו מצפים עוד לרחמי העמים ולסבלנותם ולישרם, אלא רוצים אנו להגן על זכויותינו ולהיות כראיים להן, או לא נצטרך עוד לעדותם של חסידיו אומות העולם, שאלקינו גדול מכל אלהים, שאין אנו צריכים לדם נוצרים להגן המצות ושלא כל יהודי הוא דמאי או בולשיוויק.

משרה הכלכלה.

לעבודה.

אחת מן השאלות הקשות, שעלינו לפתור בעל-כרחנו לאלהינו היא להכריח את אנשי האיור הסרי העניסה לפנות לעבודה, כדי שימצאו מהיהם, מבלי לבא לידי כושה ומבלי לעמוד בפקד תמיד מפני העונש לחרפת כל בני עמנו, הרי ברו לנו, שמסדר השלשלת יפסק בקירוב ונס הסוחרים הננים והישרים דואים את הקרקע נשמט מתחת רגליהם, כמו שבירתי במאמר הקודם וההים והמסור בממון הנם, סנות מספיקות לקפה פריגת אנשי האיור, ככה הרבו לדבר ולשאל: איך אפשר שארסה

צמצמו משלחידם במקצוע המסחר והממון לבד אלמלי עסקו יותר בעבודת כפים וביחוד במלאכות ובעבודת האדמה, אז חסור כל שנאה, תהרל כל קנאה ושלום על ישראל, באו תלמידיו מרקס ותלו את שנאת העמים אלינו במצב הכלכלה הכללי, שהמסנים נאותים שולטים בכל ויהיקים רגלי כל המתחרים בהם וסופה של השנאה להסתלק כשתכא מהפכת סוציאליה כללית וזרועות תקיפים, האומרים: לנו הארץ ואין לאחרים חלק בה, תשברנה, באו המתבוללים והרו, שהתביעות הלאומיות והטעמת התאדים הלאומיים מצדנו מביאות את ארוננו הארץ, שאנו הוסים בעלם, לידי כעס ומשטמה, בכל הגמקים האלה אין תשובה מספקת על אותה השאלה המרה, המתעוררת בלבו של היהודי מדי הרגישו בעירו את צער האומה: מה נשתננו מכל אומה ולשון ? לכל היותר הם מבארים לנו הזיונית פרטיר, אבל אינם מגלים לנו את המקור, שממנו השנאה נובעת אלינו, שהרי באמתו של דבר הרבה ממנהיגינו, וממדויותינו, שהמשכילים ערערו עליהם, כי מבאיישים הם את ריחנו בעיני הגוים, מצבנו הכלכלי האי נורמלי והחד-צדדי והכעס והשטנה, שמעוררות הביעותינו הלאומיות המה לא סבותיה, אלא תולדותיה של שנאת עולם, שעליה אנו דנים, ואין צורך להאריך במטול טענות אנשי המעשה והמתבוללים, כי הכל רואים עכשו בשעת התנכרות הקטרוג והרשעה עלינו, שהיהודים בעלי המלאכה ועובדי האדמה ואפילו הפושעים הקיצונים אינם פטורים מן הדן המתוח על אומתנו, כולם נשאו חסרי להם ורוקא בהם יד רודפינו שלוחה לאכרם, אמר מעתה, שסכות השנאה הן יותר עמוקות, שבנפשות כל האומות נטוע איזה רגש טבעי, שכעודתי הן פזרות עצמן מן הדון ומחפות על חטאתן שביחסן לישראל, ומהו הרגש ההוא ? אותו הרגש הוא רגש טבעי שקירה להגן על הקיום.

כל בריה וכריה מביאה את הרגש ההוא מרחם אמה, שונאת היא את בעליתהחיים המביאים את כסחון קיומה בסכנה, המתחרים בה בכקשת זוגותיהם ואותם בעהיה השפלים, הנוגים מנופה והמשתתפים במאכלה; שונאת היא גם את, הזקן הפכע, שאינם מסגלים את עצמם לצרכיה, הפין הקיום שבאדם ניכ מתגלה באופן ההוא באהבתו והעצמית, באנכיות ורק אהבה זו היא מוחלטת, רוצה אדם להיות למדות כל המכשולים, שהוא פוגש על דרך החיים, בכל כחות הנוף והנפש שלו משתדל אדם להמשיך את קיומו, מפני שהרצון לקיום דוחפו לכך ואינו רואה גביל ואינו קובע תחומים לעצמו עד שבא כח אחר וחוסם לו את הדרך, אז ילחם מלחמת הקיום בעו וכלי הרף בכל התחכולות שהמצא ידו ואינו שם לב לעניניהם של בני גילו עד שיבא לידי הכרה, שמלחמת היחיד נגד רבים קשה היא ביותר ואו יעמוד על סוד היתרון של הכור, כחות הרבה לקבץ גדול להלחם באויב חזק, ומאותה השעה ואילך, כשהכרה זו הולכת ומתנכרת כשכלו של האדם, או הפרץ מלחמה צבורית, הכל כנגד הכל ולצדקה תחשב לכולם, אך כשרם עיברים כל גבול, כלומר משתמשים במלחמת קיומם נאמצעים מגונים, שאינם מביאים תועלת לחברה האנושית, אלא מזיקים לישוב העולם, או יתעורר היצר הטוב ככשרים שבהם ואומר להם: ריקים, רק את נפשכם אתם מכלים ! זוהי ההכרה המוסרית שבאדם, המוסר משמעו חורת החיים, חורה זו סלמדת את האדם, שלא נברא יהודי בעולם שיש כחות חמריים ונפשיים מרובים, שאלמלי הוא מתחשב בהם, משתדל להכירם ולירד לתוך תוכו, הרבה תועלת הם מביאים לו ואם לאו מעלה הוא עליו כאלו נוטל את נפשו, ובשם שהיא מזהירה את הפייט האנושי על סדור יחסו לאחרים, כך היא מזהירה את האומות על שמירת המצות, שבין אומה לחברתה, אפס לא כל העמים, ביהוד אלה העומדים עדיין בשנות ילדותם, יוכו רשמוע בתיקול זה.

מכתבים

קראקא, נתפרסם כבר קונקורס למנוי רב ובהקלתו אין קול ואין קשב. בעלי-הכתובים נסים שנחם ואינם רוצים לדעת מי ומי מורמן להושיבו על כסא הרמאי ושאר הפוסקים והנאוונים, שקלהתנו העתיקה וזכה להסות בצלם, ואולם הוג' ידוע אינו נדסר, הוא כבר חותר בסתר לחשוב ולפעול בשביל כל הקהל ולהוציא רבים ידי הוכתם. הוא חוג בעלי הפרוסקציה הרוצים להושיב על כסא דרבנות פה את קרוביהם, כהוג' פה ובכל הפוצות ישראל, קרובים, אעים שאין להם כל אותן המעלות והמדות שרב אביר בעיר גדולה וחשובה בקראקא צריך להק, לא מלוא המקום ותשלומי השכר ופירסת משפחה אחת הם העיקר, אלא התפקוד היש והנשא, שרב ראשי בקראקא צריך למלא, הוא כל הקהלה עובדה ושוממה מורגש בכל צעדי דגלניה כי אין ראש ידגנה, כי אין עין צופיה ואין השפעה תורנית. היכול רב בעל פרוסקציה שהגו להפקיע את עצמו לעמוד בכל הפצות ולתקן בדק בהומת היתרות? הוא רב כזה רק מחלוקת יגרום בעיר ולא ימצא עון לעשות הוישה, אנו צריכים רב שלא זכות אבות ולא זכות קרובים בעלי השפעה ומכיש לא מחן בסתר ועלוהו על מקומי, אלא יהום עצמו פה תורתו ידיעותו בהיות העירם, סרצו והכמתו יעמדו לו ויוזמנו הלום כל מי שרוצה ברבנות וכל אנשי קהלתו ולא רק יהודים, העושים במחשך מעשיהם, יבחרו את הרב אביר, בעיב.

קראקא, מענת הדש מצאו הסטודנטים הקהילים במהלכת הרפואה פה נגר הבריחה היהודים, שהם רוצים לפסדם מלמודם, בצעת ההאסלא פאלסקאי' הרימו קול צעקה באספה, כי כל המתים המוכאים אל בית-ההתה (פרוסקטוריום) להתלמד בהם, הגם נזיות קתולים ואולם היהודים מתפנקים ומחזיקים את עצמם כמיוחסים ומניעם על מתיהם שלא לנתחם ושלא לברקם כפניו השפנים, גם הפרוסקאי' נודלכסני דרש באספה דברי שגנה וקסרונ על היהודים להעיר המת, באספה התריזה, שאם לא יובאו עד סוף השנה גם נזיות יהודים אל בית הנתוח נדוש יגרשו את הכריהם היהודים משם, וזאת היא טענה של הבל, כי בהכאת נזיות מתים אל בית הנתוח אין מברילים בין האמונות, כי באמת לא יובאו שמה אלא מתים שלא מלי מות טבעי, אלא הרוצים, שנמצאי הללים או מתו מיתת בייד ולא אשמת היהודים היא, שאין בהם רוצחים ושודדים המומתים בידי בייד או מתי רעב ועוובם כהוגן, כל הרונ יהודי וכל יהודי שהומת מיתת בייד, ניכ מוכא לחדר הנתוח כידוע לכר.

קראקא, למען תת יכולת לספסר גדול של צעירים להתבונן במקצוע הנגן ויפה הפתח הקולונייה היהודית לנגנות בקראקא כחדש הבא קורו ללמוד נגנות ונידול דבורים, בקורו ללמוד נגנות ימצאו השומעים הענינים האלו: ירקחתגן ועל תלמי זבל, אנטומיה, סיסטמטיקה ופזיולוגיה בנוגע לנגנת ידיעות האדמה והזבל, מליורציה של אדמת-גן, מדידה ושכנתק בנוגע לנגנות, ייעת איכות הורע, טפילי (פאראזיטים) הנרעים משק שרה ונהול פינקסים לכלכלת גנים ופרמות, בקורו לנידול דבורים: תיאוריה ועבודה מעשית, כפי היכולת יפתח גם קורו לנידול עוזות, העבודה המעשית לנגנות ילמד השומעים יוסיום בנה של הקולונייה על כר הרובכים (בסנה החשאית), כמו כן נידול הדבורים שם בבתי הדבורים שלה.

שכר הקורו לחדש: לנגנות 50 כתר, לנידול דבורים 30 כר, ביחד 70, דמי תמימה 10 כר, לחתום יכולים עד סוף החדש הנוכחי.

הקולונייה השתרלה כבר להשיג תשיכות אחרות בשביל אלה, שרוצים ללמוד נגנות ונידול דבורים ואין בידם אמצעים מספיקים.

לפנת במכתבים אל יזר הקולונייה האינזינר פנחס גאלרוזאפער קראקא ריעטלאויסקא 111 רייטה 1.

לפני עמם ולפני אלקים, אין עצה אחרת להציל את יהודי המזרח מכליון הרוץ אלא שימירו את התרנות הפעוטה ועסקי האויר הבלתי פוריים בעבודה פוריה, הנסיונות הראשונים הצליחו, עתה תחל עבודה הרשה, פונים אנו לכר קיראי עתונים יהודים בבקשה: קראו על מנת ללמוד ולא רק לכלות העת, עודנו להעביר אנשי האויר האמללים אל עבודה מעשית בייאה, יפה ומועילה להיות לכינה לעמנו.

רפאל בפר.

מן הבא יבדו, הערות.

נזרת שבות יום אי נדחתה לעת עתה, הכל משערים כי יד ישואר שמואל בזה, אינו הפחד את חקוסי הסיוי, כי לא ילוו עשירי היהודים במערב ממין לפולין אם יתעמרו באחיהם באופן בזה, ואני אמר לא כן, אלא מורשי האכרים במים חישו לקחת על עצמם רשעה כזאת ימים אחרים לפני קין העולם, אפשי שיש ממש נבואת מהפכת העולם וזיאתם של היהודים ולמה להעמים עבירה הרשה על נשמתם למיחיש מיהו בעי, ממישה רומניה ממנה לאשר חברת מהנושאים יהודים, שישמה בי כיכבא, כי ברכוכבאן שמיעו מפי איש נאמן, היה נכור יהודי שמרד ברומים והרומיים כידוע היו אבותיהם של הרומנים, השתה דאיתת להכי הוששני, כי יבא איזה מלומד יהודי יורם כי שם אלהים נקרא על שם יהושע בן נון וזהו שם נכור יהודי שהכה את עמלק לפי חרב, איכ ריך לשנות את השם ואחיק אסר להם מלומד אחר, כי ישנם בארצם כמה אלפי יהודים הנקראים שאר יהוד ומרדכי על שם גבורים יהודים קדמונים, שנצחו את בני המלך זרה ננאי לאומה, שמעשי עמלק בידיהם, ולפי זה יבאו חקוסי רובניה במכוכבה, היצו אותם שנות שמותם הלא לשונאי ישראל תועבה היא שני שמות היהודים ואם לא ישנו שמותם איכה יסבלו שמות גבורים כאלה, המכים את עצמם?

המדתות החדשות, ישולדו אהרי הכלי לרה קשים, עורר ונקות שדי אמות, ובלעדי עורתן תרונה לשחת, איכ מי זה יתפלא עליהן, כי הן מתלכלכות ומנאלות בלי בושח כמעשי תנוקות שהגדומים יבושו בהם?

תיאורו הרצל נכא, כי מן המהפכה הסוציאלית העתידה יסבלו היהודים יותר מכל העמים, לפי שהם עומרים גם כראש בעלי ההון וגם כראש התנועה הסוציאלית הנבואה הזאת נתמיימה במלואה, אפשר גם להוסיף, שהיהודים כבדו מן התנועות הדתיות, שהיו בכל העמים יותר מכל עם יען מאתם יצאה כל תנועה דתית, אבל איזה טעם יש למה שסבלו היהודים ממלהמת העולם יותר מכל עם? האם עמדו המת גם כראש שימת המיכות באיטכנו או באוסטריה או ברוסיה?

בוון מצאו אנשים רעכים פני ילדה, שמתה ברעב וחמלו עליו ובשלוהו ואכלוהו לטעור לבם, העתונים דרשו על זה דרשות ארוכות כמין חומר ואני אין לי אלא הערה קטה: הוששני, שמא ישמש המקרה הזה ראיה לשונאי ישראל, כי היהודים משתמשים ברם נצרים, שהרי גם שאר האיותיהם אינן אלא מקרים דומים שגכרים השתמשו ברם ארם לשם כשוף, לשם סגולה, לשם מלוא איזו תאווה נסתרה וברומה ומה לפרו על היהודים, כן יוצא גם מררשת אותו הפרוסקטורי הפולני בו-גרשא.

כשהגיע יהוים מלך יהודה אל הפסיק, היו צריה לראשי קרע את ספרו של ירמיה ושרפהו, לפי שנכא דבר דע כזה, וכשמניעים פושעי ישראל של היום להיו צרה לראשי, יקרעו את כל התרה, כרי להכנע ברצון לצריהם בשמר.

רשים לב

לל נשלח ספרים מלא נגד כסף מראש לפי מחירי הגליון סלחרתן חוג מסכר המסלוח.

אין לשלוח מכתב בלחירות בזמן הזס, כי מכתב כזה מתסכך בידי המזורה ימים רבים, מכתב פשוט טובר כשלוס, ולפילו שגרי כסף כסוחים יותר מכתב פשוט, שאין נורקו ואין משגית עליו כסף המונח מכתב כלחירות נכך ינכך.

מגודל אבי משפחה ישליך פתאום את משלה-ידו ויבקש לו ענף פרנסה אחר, שאין לו בו נסיונות והרגל וחומר גם ובלי אומנות, הקוראים כבר שמעו בודאי עצות על זה וגם התענינו באחת מהן, אך עלי להניד מראש, כי בני עמנו בארצות האלו מוכשרים יותר לבקר דברי אחרים, להמציא בהם המצאות חריפות, מאשו לקבל על עצמם עול עבודה ממשית ולהטות אחרים לעבודה, ובכל זאת אחת יוכלו כולם להבין: כי בבדי שלא יעקרו אותנו שונאינו משרשנו, עלינו לבנות את פרנסותינו על יסוד העבודה, ולהרול מבטוח בנידורים של הועדים ושל הקרובים באמריקה, בודאי נקל יותר לאמר זה מלעשות, אבל גם לעשות כבר התחילו.

וער העזרה האמריקני הכין לפני חרשים אחרים את חרושת קליעת הסלים ברודניק, ויש לנו קורת רוח מן העבודה רהיא, כי בתי אבות יהודיים הרבה פנו לעבודה ונהנים מיניע כפיהם, במיעל עין התבונן בית למוד להרשי עצים ובליזענסם למרים כהורים יהודים נידול-דבורים, מעשה רב הערך הראוי למופת עשה הרב הנכבד זיר בוי כסאיבוש, השתהל לקבל תמיכה של 10.000 כתר וכונן שם בית-ספר עברי והתלמידים לומדים גם מעשה כלי צעצועים לילדים, כזה עשה שני דברים טובים: א) הציל כמה וכמה ילדים מחיי האוירו התרנות הכוזבה, ב) הציל את הארץ הזאת, שהוא סוף סוף גם ארצנו מהוציא ככל שנה כמה מיליונים לחוץ לארץ, להביא משם צעצועי ילדים, וגם שכנינו הכירו את המוכה הזאת והארכיכוכם סטעפאן, אעים שאיננו אוהב ישראל, התנרב לתת לביהים ההוא עצים שוים 50.000 כתר, גם בית יהיה בקרוב לביהים ההוא.

פה קראקא ניסר בימים הקרובים הכרה גדולה, ללמד ילדים וגם גדולים כמה מיני מלאכות, שהיו זרות עד כה ברהוב היהודים ושיוכלו לפרנס כמה מאות זאלמי משפחות כלי לעז מן החוץ, כלי פחד עונש והפסד, בלי חלול שבת ובלי נזק לאחרים, כל הרוצה לאכול לחם בצדק וביושר יבא ועבוד עם בני בתו וישמה כמעשיו ידחה מיניע כספו וסלאכתו תהיה עזירה לסוחר בארץ ובחוץ לארץ ונהיה לכרסה ולא לקללה, אנשים מומחים איש איש במלאכתו ילמדו כחשוב כל מיני צעצועי עצים, משענות של מויל, עגלות ועירות לילדים, פרחים מלאכותיים, מיכדיים כריכת ספרים, קשיית מברשות, מעשי רחבת כלי צורך שונים וצעצועים, לכל המלאכות האל ימצאו איננים מומחים את החומר ופדי העבודה יזו לפועלים, אם פנו אלינו אנשי מעשה מן המדינה הרוצים יעזבו בסוכת הכלל, נעזרם להקים מורים ובעלי-מלאכה יאחזה העבודה, שהומי גם מצוי לה במקומותם.

הצורך בכלי צעצועים לילדים גדול כל-כך עד שמאה אלף יהודים לא יספיקו לעשות הכל, וכן יוכלו יותר ממאת אלף יהודים להתעסק בקליעת סלים, בקשירת מברשות, בכריכת ספרים, בנגרות, במסירות וכיוצא בהן ויכלו ניב לטפל ולהיות מאה אלף משפחות וכידוע אין בעל המלאכה אוכל היום לחם צר כמו לפנים, ישקר הדבה, שאין עבודה חסרים רק אנשים, שירגילו את ההמון, השקוע במהינה, לחדול מאכול לחם עצלות ולהשתמש בעשר אצבעות, ההכרל הרב בוואלוטא יתן לנו אפשרות לעשיה כל שעשועים יקרים, כי יבר שמחידו כאן כתר נמכר באמריקה בסנש אחר.

הכל יודעים, כי ילדי היהודים מסוגלים יותר מילדים אחרים ללמוד כל דבר, צריך רק לינע להמעיז קצת בעבודה הרוח ולהרבות בעבודת כפים, להראותם דרך להתפרנס כשאר בני-ארם מעבודה, שיש בה תועלת לישוב העולם ולמדינה, עיינו להראות לכל באי עולם, כי היהודים גם הם מוכשרים לתת ולא דק לקחת.

יש צורך בארץ הזאת גם להרושת נדולה, למעשה חביות קרונות (טצטשקיי), רעמי עץ, צתות, רהיטים טובים, כל אלה נעשים מעץ, שאין בו מחסור בארץ הזאת וגם ממין לא יחסר אם רק ימצאו אנשים החמצים בעבודתו, גם בעלי הממון וגם הפועלים ישתכרו לפרי, בודאי נוח יותר לעסוד בברזא השחורה ולהסתיר סחרות, בדי שיתקרו, אבל אין זה עסק לאנשים החכים על כבודם, כבד משפחתם וכבוד עמם ושייש להם רש אחריות

מכתב מהגר.

בודפשט. הרהר השוכה וגם תשובה בפועל אנו שונשים עתה באן בכל צעדי רגלינו. שבט המוסר לא הונק לריק, לכל לראש עלי להזכיר את תשובת המומרים. דבים מאלה, שברחו מבת-הכנות, לחצות בצל הכנסיה הקתולית או האונגלית, נוכחו כבר, כי לא לנפשם ארבו דשעי המדיאיים ולא לאלהיהם קנאו, אלא כל הקנאה בזמן הזה היא קנאת בצע והיא לא תשא פנים גם לצלב וגם לנו תמיד ארים ואף לא לתמינות כל הקדושים יחד. הצוררים החרשים מביט ספרם של פירודיך והוסאר והאצילים הצעירים לוחצים את בני אמונתם החלשים לא פהות מאשר את היהודים האדוקים והמוציאים אין זריקת מים מטהרה עוד והבוגדים שמו אל לבם: לא היה בדאי לבגוד במולדתם ודבים מהם ישנים אל הרבנים ומנשקים יריהם בבקשה לקבלם צתשובה, אבל שנים כתשובה שלמה גם היהודים הנאמנים, אלה שהיו מקשהים לכותם לפליטי גליציה והעלימו מהם עיניהם בכל ימי המלחמה בדמותם: מה להם ולנו, כי באו להזכיר עוננו, להכריז ולהודיע, כי אחים לנו מחויץ לנביל, עתה אחרת הם הושבים, המה נוכחו, כי התנכחות לעמם לא הועילה וקנאתם היתה יללאום המדיארי לא הצלתם כיום ועם, לא זכרו להם אצילי המדיארים את אמנתם ואת מצרת נפשם בעדם, יהורים הם בעיניהם ולא יותר וגם הם חושבים: לא היה כדאי אילו להתחפש ולהעלים פנים מאחים והמה מקרבים עתה את הנרים פליטי פולן כאחים נאמנים ברמהים רבים, הנאורים והאדוקים, השלחנים והרבנים, הסוהרים והסופרים, כולם מתחיים זה כזה, להאכיל ולהלביש את הפליטים, המנושים עתה המונים המונים אל הנבול, מנחמים אותם ומשתדלים בעדם להום עליהם ולהקל נורדם. הועד מאוחר מבעי שתי הכתות עובר פה יחד בכל: חד לעזור את היהודים הנעשקים והמדוכאים במדינה, לאחדות כונת לא פללנו עוד, אכן נרולה הסרת טענת יבי.

גם יהודי הגר העליונה, אלה שנפלו לטשכים להבי, חזרו כחשיבה, המה רוצים כבר להתחבר עם יהודים בחוץ לארץ, בוועדותם, שהיתה בשבוע שעבר, החלישו בפירוש להתחבר אל אגודת ישראל, ואולם לפני המלחמה היו מסרבים להספה באיוו הסתררות יהודית מחויץ לנבול, כי נפררו מעמם ובקהל ישראל לא אבו לקחת הכל, שמו יאסרו עליהם ארונהם, כי לבם לא נכון עמם.

אגודת האקרמים היהודים פה התעוררו גם הם לפעולה, יותר מאלף מהם, שהיו אופיצירים, נכנסו אל חיל ההגנה העצמית, אשר תחת ידי מלאכי חיילות המערב, להגן על היהודים מפני התנפלות ושוד, וקורסים ערכו להם להשתלם בכל חכמה ואמנות וגם בתכמת ישראל, כי הרגש היהודי מתעורר בהם והם תובכים את עצמם, אשר זנחו בימי שלותם.

נוסר פה מרכז יהודי להמציא מוזנות בשרים כוול לדורשיהם, ולפרנס את מוסדות הצבור (בית-חולים, אוסף ילדים, בתי תמחוי, מסעדות לתלמידים) במאכלות כשרים, מוסדי הקהלה כמעט חרבו בקליני ימי שלטון הקומו-ניסטים ויניעה רבה רדושה, להשיב סדריהם על מכוכם, והסדרים יערכו על יסודות חדשים, לא יקצנו עוד לכל אדם את סכום המס, שעליו להעלות לקופת הקהל, כי זה אי אפשר עתה, מי זה מכיר בקהלה רבה כזו שר יוחר מרבץ מיליון נפש מי התדלדל מן העשירים שלפני המבול ומי קם מאשפות לשבת עם נדיבים ואמנם מהסכה נמורה נעשתה במדרנות הכלכלה, הנלנל נהפך על כל, לפיכך החליטה הנהגת הקהל, שלא לאמוד עוד, אלא לדרוש מכל יהודי אמירה, שיעריך את עצמו וירים תרומה לקופת הקהל כאשר תשיג ידו, גם החליטה לחלק את ההנהגה לפי חלקי העיר, בכל חלק העיר יהיה משרד הקהל ולא יצטרכו הכל לפנות אל המרכז, תקנות יפות הן אלה.

אביטל

פירודת מר שמואל. לפני צאת מר שמואל שמואל מן הארץ הוואת קרא לבאייכת העתונות היהודית ונקש מהם לפיכם את הקריאה הוואת אל כל יהודי פולין: אל יהודי פולין! כפרם אצא מוואר-א הפצתי להורות לכל היהודים בארץ הוואת על כל הכביד והדרה, שחלקו לי פה ועל אמונתם בי, איכל התבטית את יהודי פולין, כי לעולם לא אשבה נמולם, שנמלו עלי, לבי יהיה תקוה, כי יהיה בין העם הפולני והעם היהודי פה יושב, נחוץ הדבר מאד, כי יושבי מדינה אהת לא יוכלו לעמוד כל הימים באיבה מאמן אנו, כי תשרה רוח שלום ואהות ביניהם ובתהלת הוואת אברך את יירי הטונים בפולין, (כאלו ביהודים תלוי הדבר לחיות בשלום!) כיום הי שעבר ערכו המודחי ואזכיר ראשי הציונים והצירים היהודים כסיום משתה למר שמואל, להפטר ממנו בברכה נלבבת, כבוד גדול היקו לו, כן בתור מלאך ממשלת אנגליה וכן בתור מנהיג אהינו באנגליה, דומה היה הרגש כאותו הרגש של ילד הולה וכואב אנוש, הרואה רופא גדול שבקרן ועמל לו ולא עלה בידו להושיעו והוא נפרד ממנו בכבי.

ועד האצנות. לפי עדות, מרכז הרפוס היהודי בציריך יצטרף ועד האצנות בסוף הקיץ הבא מתוך מלאכות כל הצבורים היהודים שבכל ארצות תבל למוסד קבוע במקום מרכז אגודת העמים, עניניו יהו רק ענינים הציונים ולא יתערב בעניני המדינות הפרטיות הוא יתעסק למשל בסדור ההגנה ממדינות המזרח, בעליה בני הנולה לאוי ובשמירת עניני היהודים בכל העולם, תקנות הועד כבר נערכו ומעתה ישתדלו אנשי המלאכות היהודיות, שבעתים יסתדרו היהודים בכל ארץ וארץ, שיוכלו לשלח באי בהם אל הועד, ועד העת ההיא תעמוד המלאכות על סממיתה כמו עד כה.

היהודים בגלות הבולשוויקים. יהודים, שהתנכחו מרוסיה וכאו בשלום למערב, מספרים על אדות מצב אהינו תחת ידי הקומוניסטים הרוסים, השנאה ליהודים קיימת גם שם בכל עתה, אלא שאין הממשלה נהנה לצוררנו לשאת ראשם ופטרם שיהודים רבים משמשים בכל המשרות בכל הערים, כי הבולשוויקים צריכים לפקידים הרבה יותר משלטון בירגי ומי משכילים הרבה בין הערלים, הנם מוכיחים למנה יהודים לכל משרה, אבל אין לחשוב את כל הפקידים היהודים האלה לבולשוויקים, המה נתמנו רק לפי שלא נמצאו מוכשרים מהם, שפר הרבה שמאשימים העתונים הפולנים, כי הפקידים היהודים המה האכזרים בכל שלטון הבולשוויקים, אדרכה, אם יש עוד דחמים וחמלה היום ברוסיה, הוא נמצא רק בין הפקידים והשופטים היהודים, המה מקצרים כל משפט ואינם מחזיקים את החשודים זמן רב במשמה, להרבות יסוריהם, אלא ממחרים לנמור את החקירה ופוטרים או מהייבים אותם. — מתן השיהר והנגבה והגולה התרבו ברוסיה הקומוניסטית יותר מאשר הו בימי כל הצארים, אפילו אנשים בניים וישרים שולחים בעולה ובחמם יריהם, כי בלי אלה אי אפשר לחיות כארץ, שרק על הנול היא היה, וזהו תקן העולם.

היהודים באלג'יר. היפיץ מודיע, כי יהודיאלג'יר ערכו ספר זחב ורשמו בו את שמות כל היהודים, שנפלו חללים בשביל גדולת צדפת, חמשים אלף יהודים מארץ אלג'יר עברו בצנא ומהם נפלו 2000, כלומר ארבעה אחוזים ממאה, מן הצרפתים כנלל נפלו רק 2.86 ממאה, אחרי נכוי חיילות הכלוניות נפלו מחיל צרפת רק שנים ממאה ומיהודי אלג'יר ארבעה, צירי מועצת המדינה נוסס ברונע כתב על הספר הזה בעתון, להעיד על דוב הקדנות, שהביאו יהודי אמריקה בעד צדפת ושאל: הויסיפו סקדי צרפת להתהלך עם היהודים באלג'יר בשנאה ובאיבה? האם תוסיף לנסות לנוול סאת יהודי צרפת את זכות אנושותם ואזרחותם אהרי שהמספרים

הנל הוכיחו כמופת הוהך את אמונת היהודים לצרפת? **ירושלם החדשה.** כלכלת הצביי היהודי עיי הועד הומני והנהגת הישוב החדש עונרות עתה מיפו לירושלם ולפי שאין שם דירות מוכנות החליט הועד, לבנות תיכה חמש מאות בתים בקרן צפונית מזרחית של העיר בין סקופוס (אקרא?) ובין הר הויתים קרוב אל המקום הנקנה לבנין האוניברסיטה, הבתים יכנו ככל תסוני הבתים של זמננו באירפה ויהיה המקום הזה האשית חלק חדש של ירושלם החדשה.

הגבור הארמני. בתוך החלוצים הנאים בספינת לאוי הביאה ספינה אחת ליפו גבור ארמני, שנודע לו זה עתה, כי יהודי הוא והנה הוא יוצא מעתה לעבוד בשביל אהיו, וכך היה המעשה: לפני 26 שנה התנפלו שודדים קידיים (כשרים) על כפר בארץ אשור אצל מוסול ולקחו בשבי את יושבי היהודים והארמנים, בתוך השכורים נמצא יד עברי בן שלש שנים והיה גע וגד עם השודדים שנים אחרות עד שרהם עליו ארמני ופרח אותו ברמותה, כי בן ארמני הוא הנר גדל בין הארמנים ולמד רביניהם לא ידע כי יהודי הוא כסוף, נעשה גבור היל ועמד בראש גודו ארמני שנלחם כל הימים כשודדים והגין על ערי ארמניה מפני השודדים הקורדים והטורקים, כאשר נפלה טורקיה שב אל הכפר שנשבה משם ובקש את משפחתו ומצא רק את אמה אכזי ואחותו נהרגו ביד הטורקים, אמו נלתח לו, פי יהודי הוא וכי פקד ארקים את עמו והשיב להם עיי האנגלום את ארצם, הגבור הארמני (מוגב שמו) סבל על עצמו להשתתף בבנין ארץ ישראל.

גרושי הפליטים. כידוע נגור נרוש אחרן על היהודים פליטי המלחמה היושבים עדיין בוויין, מספרם נערך לשלושים אלף נפש, אלה המתעסקים באיזה עבודה פוריה ומביאים הועלת לעיר לא יגורשו, אך על החגרים, הספרים חולכי בטל ובעלי האויר והמשענת יצא הקצף ובעוד זמן קצר לא ישאר מהם עד אחר בוויין, עורך המארגנענפאסט מר דאקער התחנן אל נציב המדינה והמול על האנשים, שאין להם אנה לשוב כי כפולין יש מחסור בדירות יותר מאשר בוויין, כי עייים שלמות הרבו כליל, על זה ענה הנציב, כי נור הרק הוא מוחלש ואין לשנותו והחייבים המה מנהלי הפליטים שלא הפיצו כמ לוח את הכנסיות, שהתאספי בכל זום בשוק וסענו עליהם עניי ההמון, עתה יש לחוש, שתגלל המה מיום ליום עד שיבאו לידי מסבת, לכן אין לדחות את הירוש, את הדברים הארה צריך לקרוא באוני המיתה המתקבין בקראקא ברחוב דיטל יום יום.

תלמידי הצורים בבודפשט. בכדי להציל את המנהיג האנטישמי המניסטר הרוצח פירודיך, שנללו חועבותיו ערכו האנטישמיים אספות רבות וגרולות, לקטרנו על היהודים ולוסיט בהם את ההמון וביחוד לעשות חשבון עם העתונים, אשר בידי היהודים, המה מרמוים באופן מובן על רוי התקיף פירודיך ועל המארב, אשר שם לו משפט הרצח של הנראף סיסא, ההמון התנפל על מערכת העתון הסוצ אלי נאפסאואאי והשחית את כל כלי הבית ובית הרפים וכן עשו לעתון, או עשטי, שאינו הם על כבוד הרוצח התקיף.

לקבר ישראל. המחלקה היהודית להשגחה על קברי הללי המלחמה באשפיצין קודאה אל כל היהודים, שנעלמו מהם קברי קרוביהם או שהם רוצים להביא קרוביהם חללי המלחמה אל קבר ישראל, שוודיעו עם הכתובת שלמטה את שם הנפטר ושם ומספר הנרוד ובאיזה מקום נפל חלל ומתי נתקבל ממנו הסמכת האחרון ואין היתה הכתובת, אם יש הורעה רשמית עיד מותו צריך להעתיק ולשלחה עם הרשימה, כדי לדמותה ררשימה שביד הועד לדעת אם נקבר כבר בקבר ישראל, האדרסה: Oddział Żydow. gr. bów wojennych w Oświęcimiu.

תוהלת נכובה. לשבת הרפוס הרוסנית מתאריה, כי ועידת השלום שלחה עיי שליח מיוחד את החלפתה לבוקרסט, כי כטלו פמשלות המערב דעתן מסני דעת דומניה וכבר סחקה מספר הבית הרוסני כל דבר, שיש בו צד עלבון לדומניה או התערבות בעניניה הפנימיים.

נמחק הספק המדבר על הברית הברלינית משנת 1879. שלא הועמדה רומניה ברשות עצמה אלא על מנת שתתן ליהודים זכויות אחרים; נמחק הפרק המחייב את רומניה לתת מעתה ליהודים זכויותיהם והממשלות הסתפקנה בחוקי שכבר היצאה רומניה (שכל יהודי המוכנה כי עבר בצבא או שנולד הוא ואביו ברומניה הרי הוא אזרחי). הממשלות ותרתו על השפעתן על חוק זכות המעוטים. לפי זה כל תקנות שקרנו מברית השלום ומאונדת העמים. היתה תקות שזוא רומניה זכה כדינה ותעשה ליהודים ביצונה ואין רשות לממשלות המערב אפילו להוכיחה היבחה. כי לא קבלה עליה רומניה שום חובה. ומוכן מאלו כי גם פולין לא תהיה מעתה מחויבת לקיים מה שקבלה עיניה לתת זכויות לאומיות למעוטים. כי למה תנרע פולין ברומניה? ולא תעזו עוד שום ממשלה וגם אונדת העמים להוכיח לפולין את חובתה. כל שמחתנו וכל הוכח שהתוכחנו וכל התכניות שערכנו היו הבל וריק. משעות היו בנו ממשלות המערב ואובינו ילענו לנו ואנחנו נשים יד לפה. הרינו הפקר כמו עד כה. גם מאת ועידת השלום בפאריז יצאנו ורינו על ראשנו. ארור העם אשר יבטח בהסדי ממשלות ארירות! אך לא מפי לשבת הרפוס הרומנית אנו חיים. ממקום אחר מודיעים כי ועידת השלום עומדת על דעתה ורומניה ערוין עומדת במרתה.

מקרוב ומרחוק.

בישראל. לנציג ארץ-ישראל הומניה ממשלת אנגליה את המניסטר היהודי הרבר שמואל. אחי שטוארט שמואל. שהיה בפולין אמריקה הציעה את לואי בראנדיס ראש הציונים באמריקה ולא נתקבל. — מבודפסט יגורשו עתה כשלושים אלף יהודי נליציה אל מעבר לנבול. — דניקין קצב 10 מיליונים רובל לתשלומי נזק ליהודים השודדים. — אימאם יחיא מושל תימן הוציא כרוז לעמא להתהלך בשלום ובמישר את היהודים. כידוע לחץ העריין הזה את היהודים באכזריות. — בירושלם יהלו בקרוב לבנות מסלות טראם. — אונדת סופרי סתים בירושלם יסרו בית חרושת נויל משותף. — הציונים בטרועסט קנו בית לכונן מסעדה ומלון להלוצים עולי נילה. — באוקראינה התחברו שתי המפלגות היהודיות הסיציאליות בונד ופראייניטע למפלגה אחת; הציות מאחות. — מאגרם נורשו כל היהודים הזורים. אם גם ישבו שם זה שנים רבות. — צרפת רוצה למנות לצירה בחצר הפסא ברומי — איש יהודי ושמו לאואר. — ביום 18 בנובמבר ידדו 27 הלוצים מטרועסט לאי. — באספת חייטים יהודים במנטשסט באנגליה קבלו עוזרי החיטים על עצמם לתפור חנם בגנים לננועי המלחמה. אם ירשו להם בעליהם את בתי המלאכה. — בשבוע של הנוכה יערכו העברים באמריקה תעמולה רבה לשפת עבר ויאספו כסף בשביל הנוך עברי לאומי ולקרן תרבות עברית. — כל סופסי הרואר באיי גרפסו בני לשונות אנגלית, ערבית ועברית. — על בקשת הקליב היהודי בסיים לעזור את היהודים השרודים. ענה המניסטר לפיננץ, כי נכון היא לקצוב סכום הגון לחבולת זו אם יציעו לפניו פירטי העורה הדרושה. — מרוסיה באה שמועה על-דבר פניום חדש בשדה-לבן אצל קיוב. שהארץ שבווע שלם. — הנהנת הקהלה בבודפסט נתנה מאה אלף כתר לצורך הצבא הלאומי של הנגרל הורטי שעשה את הפגרומוט. — צעירי ציון בפולין החליטה שלא להשתתף באספת יועצי הערים היהודים. — יקיא חיסר בקושטא בנק להלוואות בשביל סוחרים ואומנים יהודים. — בקושטא יוסד בנק ציוני פלשטיני. — בערי אמריקה עשו היהודים הפגנות גדולות נגד הרנות היהודים באוקראינה. כל גדולי המדינה וכל גדולי היהודים נשאו מדברותיהם. מיליוני יהודים ואנשי צבא השתתפו. — ביום 28 נודועין תהיה בווארשא ועידת יועצי הערים היהודיים. — השלטון האנגלי בירושלים שלם השדומי נזק למושבה היהודית נבעת שאול 1400 ליש. — ועד החנוך בירושלם החליט ליסד בפתח תקוה בים לעבודת תאדמה. — בירושלם נוסד בית חרושת רהיטים בשם

תלפיות. — עוזרי המסחר היהודים בווארשא הצביעו על שאלה: באיזו שבת יש לבחור לשבות? 241 דעות בחרו בשבת שביעי 224 ביום א'.
בעמים. נודע עתה. כי סטעפאן פרידריך. שהיה ראש הממשלה באונגרים ועתה הוא מניסטר לצבא (עורך הובה והשוד ביהודים) הוא רוצה פשוט. כי ידו היתה ברצח הנראף פיסא. — בנלל הסכסוך בין ווילסון ובין הסינאט באמריקה. שבשביל זה לא נחתמה עוד הברית עיי אמריקה. נבה לב אשכנו והיא מתריסה כבר בלפי מנצחיה וממאנה לחתום על התנאים הנוספים. עתה יכופו אותה לחתום. — המתנות. ששלחה ממשלת אמריקה לילדים עניים בפולין נתעכבו באשכנו כאשר עברו מדנציג לתורן. — נשיא הרפובליקה הפולנית מסר הקמת מניסטריום שוב לפדרבסקי ודהה. — הרעב נבר באוסטריה. ילדים מתים כזובים מדעב ומקור. בקצת ערים מתנפל ההמון הרעב על בתי העשירים לבונו. באינסברוק. עיר קתולים אדוקים. שדד ההמון את בתי הנוזרים. — צרת אוסטריה תנרום כפי הנראה שנס אוסטריה הקטנה תתפרק ותעבור מן העולם. בארץ הקטנה פולברג. אשר על הגבול בין שווייץ ובין שווייץ. החליטה מועצת המקנה להקרע מאוסטריה ולהספח בשווייץ. גם שווייץ וואלצבורג רוצות להקרע ולהתחבר אל באוים. — הם ציאלים הנכרלים באשכנו החליטו בוועידתם בלייפציג. לצאת מהסתררות הבין לאומית השניה ולהכנס אל השלישית. כלומר לשאוף להפכה סוציאלית עיי מרידה ולשלטון הפועלים בחזק יד. כמו ברוסיה. — איטליה שקשה. כל הפועלים ישבו אל עבודתם. — ציפתים קנו המון מניות של מעינות נפט בגליציה עד שבארות גדולות עברו לידם. — פטלורא קבץ שנית את הילו המפוזר להציל את שארית אוקראינה מידי היל דינקין. — יושבי פטרבורג צועקים לעזרה לכל העולם. כי הם מתפרנסים בעשב מעורב במעט בצלים או שבייל שועל. — באמריקה מנסים להוציא עתונים בלי מסדרים. אלא לצלם את הכתב יד הנכתב במכונה בכמה אלפי אקסמפלרים.

רמת המצפה.

בית השמונאי.

מאת ד"ר שמעון ברנפלד.
בתפלה קצרה. אשר סדרו לשמונת ימי הנוכה. זכר לאותם המאורעות הגדולים. שאירעו בישראל בימי אנטיוכוס אפיפנס. אנו מוצאים מעין רשימה היסטורית: "בימי מתתיהו בן יוחנן בהן גדול השמונאי ובניו...". — מזה אנו למדים. שלפי דעת הראשונים היו מלכי בית השמונאי מודע בהונה גדולה. כי היה מתתיהו עצמו כהן-הגדול. בזה איראשר להאמין בשום אופן. כי בספר החשמינאים אי מסופר בארוכה. איך התחסו הכהנים הגדולים ממשפחת צדוק אל המאורעות האלה. ובימי המהומות הלך אחד מהם לאלכסנדריה של מצרים ונטל רשות מן המלך להקים מקדש לאלהי ישראל מעל לנבולות ישראל. אלא אפשר להבין את משמעות הדברים האלה. כי היה יוחנן. אביו של מתתיהו כהן גדול. ולפי זה לא יסדו בני השמונאי בית כהונה גדולה חדש. אלא התחסו. כאותם הכהנים הגדולים. ששמשו לפנים במקדש ירושלים. על משפחת צדוק כהן הגדול. שאותו העמיד שלמה במקום אבית הנדה.
השערה זו. כדי לקיים את עדות התפלה הקצרה. יסר לפני זמן מה הדיר בונדי (בספר השנה הפרנקפורטי כרך ששי עמוד 374 ואילך). ולפי דעתו זהו יוחנן כהן גדול הנודע בהיסטוריה הישראלית. כי שמש זמן מרובה (שמונים שנה לפי האגדה) בכהונה גדולה ולבסוף נעשה צדוקי. ולא כאשר היינו סבורים עד הנה. כי יוחנן כינ שנעשה צדוקי בסוף ימיו. זהו יוחנן הרקנוס בן שמעון השמונאי. אשר שמש בכהונה גדולה שלשים ואחת שנה (משנת 135 עד שנת 104)

לפני התאריך המשיחי. אלא יוחנן בנו של שמעון (הצדיק) ואביו אביו של חנוני השני שבימי התחילו הסכסוכים בארץ ישראל.

במקום אחר טענתי על הדיר בונדי. לבסל השערתו. שבה תלויות עוד כמה השערות אחרות — ביהוד להקדים ענין מהלוקת הצדוקים והפרושים. בזה כונתי לברר בפרשות. כי בית השמונאי לא היה מודע צדוק. אלא אחרי הנצחונות הגדולים על הסורים נוסדה בהסכמת העם רינס פיה חדשה של כהנים גדולים ושל מושלים בישראל. זה היה לפי מושגי הימים ההם מהפכה. אלא כי המאורעות הסכימו לה והברחית היתה.

כותב ספר השמונאים א'. שאין ספק. כי התיחס אל מלכות בית השמונאי ככהונה גדולה. ובמסרו לנו ספורי המאורעות. היה שוקד לספר לנו את מעלת בית השמונאי ויחוסו. — הכותב הזה ידע היטב. כי היה איוה. פנוי במשפחת כהונה זו — לפי מושגי בני דורו. הפנם היה בזה. כי לקחי להם בני השמונאי עשרת הכהונה הגדולה. שהיתה ירושה בכית צדוק מימי שלמה המלך ואילך. זה מוכן לנו בנקל. כי קשה היה לעקוד מלב העם את רנש ההערכה למשפחה החשובה. ששמש ככהונה גדולה כשמונת מאות שנה. עם כל מה שעש הצאצאים האחרונים מודע צדוק לבנוד באלהי ישראל ולתת ידם אל היונים. גם זה היה קשה. בלי ספק. בעיני העם. כי הלך אחד מבני משפחת צדוק למצרים וכנה שם מוכח על אדמת נכר. אבל בודאי היה כל העם שמח בדבר. אלו מצא מיד אחד מבני המשפחה הזאת. שלא סר מאתיו אלהי ישראל. ושרות הכהונה הגדולה היתה באה לידי. ולפיכך אלו היה מתתיהו זה. אשר קנא את קנאת התורה הישראלית. מודע צדוק לא היו נמנעים מליחס אותו על שם המשפחה הזאת. הן אמנם נמסר לנו סדר יחס בית השמונאי (תשמונאים א' ב). כי היה מתתיהו כהן בן יוחנן בן שמעון (ווליהוין משערה. כי צריך לנסח: בן יוחנן בן שמעון. ומוה בא שם כנוי השמונאי) — אבל בכל אופן נאמר רק בשבת המשפחה הזאת. כי היתה מבית יויריב (דברי הימים א' כ"ד. זא. כלומר: ממשפחת כהנים. אחד מכ"ד משמרות כהונה. ומושב המשפחה הזאת היה במודיעין סמוך לירושלים. מזה נראה. כי לא היתה למשפחת מתתיהו שום שרות מדינית. ואלו היה מתתיהו בן כהן גדול. אפילו שלא היה הבן הבכור ולא ירש כתר כהונה גדולה מאביו. לא היו נמנעים מלספר זה. כדי להגדיל יחוסו. שהרי באופן זה היה הכל כשורה. מאחר שנאלו שאר בני משפחות צדוק סן הכהונה על אדות מעלם אשר מעלו בקדשי בני ישראל. באה שרות זו לידי מתתיהו שלו יאתה או.

ואלו היה מתתיהו מודע צדוק. שבאה לו שרות כהונה גדולה בירושה. לא נבין השתלשלות הסבות ברור השני אחרי. אמנם לא ראה מתתיהו את התשועה הגדולה. כי מת בזמן המהומות. וגם יהודה בנו. שעמד בראש המלחמה הלאומית. נפל בגבורים ולא בא אל המנוחה. אבל מכל-מקום כבר היתה שעת-הכוסר אחרי כן. כי ישמשו בני מתתיהו ככהונה גדולה בכח ירושתם. ולא היו צריכים לבחירה והסכם מצד העם. כדי לקיים אותם במשרתם זו. ואין ספק. כי מחבר ספר השמונאים א' היה אנוס להטעים את העובדה הזאת. שהסכימי כל בני ישראל לבחור בשמעון בן מתתיהו לכהן גדול. הוא ובניו אחריו. והכונה בזה: אמנם לא ביררשה באה לו משרת כבוד זו. אבל הלא אברו משפחת בני צדוק מן הקהל הישראלי. ואז הסכים כל העם לבחור בשמעון ובניו חלה מעשיהם הגדולים. שעשו להציל את ישראל בעת צרה.
ובספר השמונאים א' (יד. כ"ה—מ"ט) מספר באריכות דברים (ואריכות זו באה להטעים את היחס הלינלי של משפחת כהונה גדולה החישה). כי אמר העם שלם לשמעון ולבניו את נמולם. אשר עשו סונה עם ישראל. ביית אלול שנה קעיב לשמרות — וזהו השנה השלישית לכהונת שמעון — נאספו הכהנים והעם והשרים וראשי האבות והסכימו לבחור בשמעון ב מתתיהו מודע יויריב (ואלו מודע צדוק לא נאמר) לראש

וכהן גדול, עד אשר יקום נביא אמת בישראל. זה עשו בתור תשלום נטול לשמעון ולבית אביו, אשר הצילו את ישראל ואת מקדשו כחרף נפש. אלו היה שמעון מורע צדוק — מה טעם לבחירה והסכמה זו? אלא נראה, כי כבר שמש שמעון בכהונה גדולה כשלוש שנים מאליו בכה המאירעות (מה שלא עשו לפניו אחיו יהודה ויהונתן), ועדיין היתה שרות זו רופפת בידו, כי היתה שרא כמשפט וחסר לה הכסים הל'גלי, ובשנה השלישית לכהונתו עמדו ובחרו בו בהסכם הכהנים והשרים והעם — עד כי יעמוד נביא אמת בישראל, בדברים האלה אמרו להסיר את החשש, שהיה קשור במאורע זה, לעת עתה אין כהן גדול אחר, שיהיה ראוי לשרת בקדש, בני צדוק עומדים ומשרתים במקדש הוניו על אדמת נכה, ובוה פסלו את עצמם מלשרת במקדש ירושלים. אין אתנו נביא לשאול את פיו, כרת מה לעשות, לפיכך משחו את שמעון לכהן גדול הוא ובניו אחריו, עד אשר יעמוד נביא אמת לישראל לחוות דעתו, אם עשו כדון וכרת.

ונראה, כי לא היה כל העם מסכים לזה, כבוד משפחת צדוק לא נשכה לנמרי בקרב העם, זה היה מן הנמנע, כי יעקור העם כלו מלבו את הבתו ואת הערצתו למשפחה קדושה כזו, עדיין אין אנו יודעים, אם היה כל העם בעצה והסכמה עם הלא מיים, לעת עתה נצחו הלאומיים ובעלי המטיעה הכבינו ראשם, הנגוד לסדר המדיני החדש נשאר בלבם, בבחירת בית שמעון ובניו למעלת כהונה גדולה היו הוככים רבים, ומטעם זה באה בכתב אמנה, שכתרו עם שמעון, אזהרה והתראה לכל העם, שלא יעבור אדם על מצות הכהן הגדול לעשות דבר שלא כרצונו, אסרו גם כן לכל אדם ללבוש בגדי ארגמן (בגדי כהונה גדולה) ולהקם להם ציץ בין עיניהם, דוקא המעמט הרברים האלה מעידה לנו, כי היה בזה שנוי סדר, דבר חדש, שהיו צריכים לקיימו בכל תיקף ועזו ולפי דעתי לא הסכימו רבים מכת הפרושים לסדר החדש משום חשש דתי, כבר הרגילו בימים ההם לקיים את כל התורה בדיוק גדול, והיה קשה בעיני הפרושים והחסידים, כי קבלה משפחת חשמונאי את כתר כהונה, לפי השנתם די היה למשפחה זו בכתר מלכות, ואת כתר כהונה גדולה היה מן הצורך ומן הראוי להניח לזרעו של אהרן, כלומר: של צדוק. לפי דעתי זהו שורש הפירוד בין הצדוקים והפרושים, במסופר בתלמוד, מה שאירע אחרי כן בימי יוחנן הורסנוס, אשר על אמו — אשת שמעון אביו — אמרו, כי נשבת במודיעין, זה אמרו כדי לפסול את משפחת חשמונאי מעבודת כהונה בכלל, ועל ידי זה ממילא גם מכהונה גדולה.

ואין תימה בדבר, כי נספה יוחנן וירקנום בסוף ימיו אל הצדוקים, ורקא לאותה הכתה, אשר נטל כבודה על ידי משפחת חשמונאים, כי כן מנהגו של עולם, הצדוקים היו המועטים והעשירים, בני המשפחות המיוחסות מימים קדומים, המשיאים לכהונה, אמנם נוסדה דינסטיה חדשה, ובימים הראשונים היו מרגנים אחריה ולא הודו ביסודה הל'גלי, אבל בינתיים עברו ימי דורות שניים, ואי אפשר היה להסב את נלגל ההיסטוריה אחרנית, והדינסטיה הישנה נכחדה מן הארץ, ולכן נתקררה דעתה של האריסטוקרטיה הישנה, מטבע המשפחות המיוחסות להתפטר עם המאורעות, באין ברירה ולתת ידה אל הדינסטיה החדשה הקיימת, ומצד השני השבו מושלי בית חשמונאי לחוק את הממשלה בידם ולבטל את ממשלת העם — להשכיח את המקור הדימוקרטי, שממנו קברו את ממשלתם, עכשו נתנו ידם אל הצדוקים אל כה המיוחסים, הפרושים לא נתאוו לדינסטיה צדוקית, אלא כחשו בזכות בית חשמונאי לשרות של כהונה גדולה, כמובן, באו אחרי כן עוד חלוקי'דעות, עיקרים כענינים מדיניים ודתיים, אבל יש לשער, כי הראשית התקלה של מלכות בית חשמונאי היתה במקורה האי-ל'גלי.

ומה שקבעו בתפלה נוסח: מתתיהו בן יוחנן כהן גדול — יתכן לתרצו בשני אופנים: (א) אפשר, כי המכוון בזה לגדולה מוסרת, כי היה מתתיהו כהן גדול במעלה ובחסידות וקנא לאלהיו; (ב) כי בימים מאוחרים, כאשר קבעו תפלה זו, לא היו בקיאים במאורעות

ההיסטוריים וחשבו, שכבר שמש מתתיהו בכהונה גדולה, שהרי ככלל אנו מוצאים, כי בימים מאוחרים שנתו את רוב המאורעות, שאירעו בימי מתתיהו חשמונאי.

ממרום יתברך ידידי החשוב מר משה ראפס מירוסלב לחתונתו עם בתו של מר יעקב קלעפנער מפרוכניק במזיט רוב טוב.

אברהם ליכט — ירוסלב.

ממעמקי לבנו נברך את דענו מר משה באבד לחתונתו עם מרת מרים דארליך במזיט.

שמעון שולברג, שמואל אללעך, שמעון שפרלינג — דברומיל.

את חברתנו המזכרת מ' מרים דארליך נברך במזיט רוב אושר לחתונתה את מר משה באבד, אנודת עבריה בדברומיל.

ממעמקי לבי אברך את ידידי החשוב מר יונה צימעפ מדאבטשיץ לארוסו עם מ' יהודית ראסבאך בקרא א, אברהם ליכט — ירוסלב.

הננו מברכים במזיט את אחותנו מרת מרים וורטהיים לארוסה עם מר בן-ציון קליין מבייטש.

פינחס וניטל וורטהיים — קארטשיין.

ככל לבנו הננו מברכים במזיט רוב טוב ואושר את ניסתי (אחותי) מרת מרים וורטהיים ואת החנה מר בן ציון קליין לארוסם.

אליעזר קליין וכלתו היגרה וורטהיים.

Mesolament-Spiess.

כאב רוימאטי של עצבים ורוימאטות של פרקי האברים.

יחולו אחרי ההשתמשות בפרוימאטיס של סאליציל שיש להם השפעה מיוחדת על פירוק האברים ועל השרירים ויחוד על רקת אנושה אך בשמשפחה של סאליציל ל כיוו אל תוך הגוף יגרום בכמות מרובה השפעה מזיקה על הקיבה (גדול), חלב, מעכב סכוכ הדם ואף על העצבים, יגרום הערובת תכונן ביצה בשתן ודלקת הכריות, אבל השתמשות באופן חיצוני, משיחת העור כמנעה.

Mesolament Spiess

העשוי כהגוף על יוסיר דכאם בלי העם ה צרדית, שאינה יודעת Mesolament-Spiess בתור מעשה הייני שר כאלוהיל עשוי ען לאגולין שוטוקל יבסקלין, רחורר על נקלה וענין את העיר ואין לו ריח מאוב, זה מהתששים בתועלת בת מר Mesolament-Spiess יש לו היספ שר כנגול החסוק את פעולת המיוטאן הפסא באננס, סגול את דכניטה פוסיה, מסיר את המראה הרע יודעה את האכא בלתי כורגש עד שתקא הגאולח עיי פעולת המיוטאן.

משיחה של

Mesolament-Spiess

פעמים אחדות ולפעמים גם כפ, אם אתה ישתוק גם כאב בחמר וחוק של רוימאטות, הלי עצבים והשרירים, פרקי האברים והעצמות לדרוש ככל בתי סבבר סמנסם טעסאלאמנטשפיסס בדין מתכות, הסכילי בארבעי' גראם, אופן השדש בו נמצא בכל הכיש.

ח' ציון בקראקא

מדועה, כי אור ליום ב' מקץ בינ כסלו בשעה 7 ידרוש מר בן ציון רפפורט בבית ח' ציון שטראדום 16 ע'ר עברית או זרנון, אורחים יקובלו בספי.

ספרים ישנים מכורבים

בהודמנות עיי המצפה

- רמב"ם דפוס יעניץ די חלקים . . . . . 400 כתי
- שיע יוד די לבוב תרכ"א ביה עם באה"ש פתישופמ"ג 300 .
- שיע חיים די לבוב תברך ביה עם קצית ותיבות 300 .
- רשביא כל שיטות השיש ב' כרכים די ברלין ופוינדא 100 .
- כרתי ופלתי יוד די אלטונא תקבי . . . . . 100 .
- אורים ותומים די קארלסיוה תקליה . . . . . 100 .
- עקידה עה"ת דפוס ישן כאותיות מרובעות . . . 100 .
- מקנה על מס' קידושי לבוב תריך מכורך . . . . .
- ביהר עם שו"ת שערי צדק וס' אבני שורם 100 .
- הפלאה על כתובות לבוב תקע"ז . . . . . 80 .

חדות ההגדות. ע"ד עשרת השבטים ופתרונו

מאת שמעון מנחם לזר.

תכן הענינים: פתיחה, פירק א', סוד הסמבטיון בתור אות לקרושת שבת, (ב) הסמבטיון והרני החשך ביהוסם להשבטים, (ג) ההגדה על ארות בני משה וסודה, (ד) ממלכות ישראל בערב הדרומית ובאפריקה המזרחית, ממלכות יהודיות של הנוורים, החלויים והאוואיים באירפה, (ה) אלדר הדני וספוריו, (ו) נפלאות עשה"ש מקיימות עיי עדים נכרים, (ז) מהות השבטים ההם וסוד שבט ינוסי, (ח) ממלכת ישראל באויא התיכונה (בשורת בנימן מטרילו), (ט) בשורות עיד ביאת עשה"ש והמשיח, יבושת הסמבטיון, י ממלכת ישראל כמדבר סהיה, יא) דור הראיכני ושליחותו (ממלכת ישראל כמדבר ערב), יב) ממלכת ישראל בהודו (דברי הימים של עשה"ש, יג) עקבות נחמי ישראל באויא המזרחית ובאוסטרליא, יד) עדראיה לכל הגדות, (טו) אגרת נחמה סבני משה אגל מעבר לנהר סמבטיון, טז) שבתי צבני ועשרת השבטים, (יז) הגדת היהודים האדומים ויסודה, (יח) תירפ נוסעים לבקיש את עשה"ש (מכתב רבנים אל בני משה), טט) עשרת השבטים והסמבטיון בחינא, כ) עשרת השבטים באמריקה, כא) האנגלים — עשרת השבטים, כב) היפנים — עשרת השבטים, כג) בעול ההשערה החדשה, שרתכלולו עשה"ש בניים, כד) פתרון החידה, כה) השבטים ומחיקתם באיי יאופן גלותם, כו) יהודה וישראל נו אחר, כז) שנים עשר שבטים בזמן הזה, כח) אחיית דבר.

כל הפרובלמות האלה תתבארינה בחקירה מדעית חפשיית בהגדות כל הזמנים בענין זה יגלי מקורן ומהותן כל ההשערות תתבנה להעמיד את הדבר על אמתותו. מחיר הספר 6 כתיים. — להשיגו עיי הארמיניס"ר טרציא, המצפה" ב ראקא.

מורעה גדולה.

מאת בית מסחר הספרים, התחיה' המפורסם כסטאניסלב

אכיר את אחבי, כי יוכלו למצוא בכימיהם שלי כל מיני ספרי הנון ולמוד מכל הפרנסם כל מיני ספרי רומל, הומאים, תנכין, סדרס, תפליין, מזווחות, מליתות, ציציות, כל ספרי השכלה מן הספרות העברית והיהודית, מלן עכרי חדש מתורם פולנית ואשכנזית מברך 60 כתי, הספר הפדנטי החדש, הספר" 15 כ, תמינות כל סופרינו וטפוסים יהודיים, קרפות עבריות ויהודיות מצירות, ספס ס ציאליים ספרים מתכג ישראל, הכל במהירים ומינס, למינס לביס עברים ולתביות אתן רכש הנון, בקבלי דמי קדימה אשלח בוקיפה.

(7-10) Księgarnia, Hachija

A. Robinsohn, St. Augustów

מורה עברי

בעל יתעודת הנמייה והתעודת-כשרון ההודאה מבית מירש לזורים פומבי, שישמש שנים רבות בבתי ספר פומבים ונהל בענינהאחת בשעות הפניות קורסים עבריים עפי השטה "עברית בעברית" מבקש משרת מורה מנהל או מורה סתם בבית-ספר עברי. לפנות אל

Simon Gottesfeld, Koczynice Rynek.

מורה מימחה

יבקי בשפות המדינה אחד ממסורי כתיספר בליציה ושימש כמור מורי עברי בפרנה בכיים העממי סבכש לו משרה לפנת אל:

Herman Marules, N. Sacul, Remnaw-sk ego 4.

הונטרס

לכל המכתות במחיר K. 1.50 הקונטרס
יש להשיג בבית ספר ספרים של
JUDA BORNSTEIN
Kraków, Krakowska 12.
1-2

העמים העתיקים וישראל

המצרים, הפרסים, הונגרים, חזומים, הנצרים
הקדמונים, הערבים, התחכומים לישראל.
נסיון לבאר את התהוות האנטישמיות
הקדמונית

מאת מתתיהו מדיש

נמכר כמערכת "המצפה"
ומחירו 4 כתרונים.

CHIEL TEITELBAUM

Kraków, ul. Dietlowska 49.

פערקויפט אולטראמארין, וואגענ-
שמיר, פאסטא, טינטע, (אין דווענדען
1/2 אונד אין פלאשען), וואואלין געל-
בע אינד שווארצע, אויך אין פעסע-
רן, אעלע אונד דערנלייכען, ערסטע
רוועלע.

אהנע אפעראציאן ראדיקאלע הילפע פיר פעראלטעסטע אונד געפעהרליכסטע ברוכריידענדע מינדער, פרויען

מאן בעריכטעט דאס הנהגה די מרדכי נאליצער אויס ראדיקאלע ביה מאר-
נאון ווארדע אס 12-טען נאוועמבער 1893 פאן אהנעם לאגניעהרינען ברוכלדען
זא שווער ערקראנקט דאס די גרעסטען פראפעסאָרען פאן קראקא א. ה. ה. וין
לעבען אהנאכען פאלס מאן איהם ניכט אינע אפעראציאן פארנעהמען ווירד אונד
די פאמיליע דעם ערקראנקטען פראנטע מעלענראשיש הרב הצדיק משינאווע אן אָב
מאן די אפעראציאן פארנעהמען? הרב הצדיק דעפעשידט פאלגענדעס:

**זאפארט דעפעשידען נאך די משה פרייליך
שפעציאליסט גראדעצקאנאסטע נומער 35**

ער ווירד אהנע אפעראציאן העלפען דיעזעלבען בעזאלגטען דעם ראבינער אונד
מעלענראשיטע אן דער טאכטער דעם הערן נאליצער אין לעמבערג פאלגענדעס
מעלענראש: פאטער ברוכלדענד קראנק, זאפארט שפעציאליסט פרייליך הערשיקען
הער פרייליך איזט זאפארט הינגעפאהרען. די פאמיליע ערזעהלעט איהם דאס עס
קאסטעט שאן פיעלע טויזענדע נולדען די אהנע טאנע אונד קענען ניכט העלפען.
די פרייליך בעהויפטעטע דאס מאן קאנע אפעראציאן בענעטיגט זאנדרען ער אונד
טעריעהט זיך הערן נאליצער

אהנע אפעראציאן צו רעטטן

הער פרייליך האָט זינע וואונדערליכע מעטהאָדע פאָרנענאָממען אונד זיך
מיט אלע קרעפטען די גרעסטע מיהע נאב דעם נעפערייליך קראנקען צו העלפען.
וועלכעס איהם אויף די וואונדערפאללסטע ארט נעלגען איזט. וויא ערשיינט
ווארדען זאדאן די פאמיליע דעם ערקראנקטען ווי אויך זעמטליכע איינוואוהנער דער
נאנצען שטאדט ראדאמישל אונד איהרע אומגעבונג, אלס מאן הערשע נאך
פעס-וואונדער וועלכעס הורך הערן פרייליך נעשעהן איזט. די פאמיליע האנגארישע
הועפיר די פרייליך רייכליך אונד דאנקטען איהם זאָוואָהל מינדליך אלס אויך
שריפטליך. אויך פאראנלאסטען דיעזעלבען מעלענראשיש הרבנים הצדיקים משינאווע.
דויקב אונד מיעליץ אונד נאך אנדערע רבנים, דאמיט זיא אויך הערן פרייליך
שריפטליכע דאנקוואונגען שיקען וועלכעס זאפארט נעשעהן איזט. הער פרייליך
בעזיצט זאָלכע ביעצע אין הערנען יתן השם ויצליח בכל דרכיו בכל מקום אשר
יפנה.

יודישע מאָרגענפאָסט

די "יודישע מאָרגענפאָסט" ברענגט אויספיהרליכע יודישע און אלגעמעהע
דיעות און ארטיקלע פון די בעסטע יודישע פובליציסטען. אבאָנאָמענט:

פאר א חודש	6. —
פיערמעל-יעהרין	18. —
האלב-יעהרין	31. —
נאנדי-יעהרין	72. —
אין אויסלאנד	84. —

Jüdische Morgenpost, Wien, II, Taborstr. 52 b.

הפירמא הישנה

A. FAUST, Kraków

מציעה את קובץ הספרים העשיר שלה מכל מקצועות הספרות. ספר
רבנים, ספרי רימלי, השכלה, ספרים זרונים, כל ספרי הלמוד ללמוד
עברית ויהודית, כל הספרים שיצאו לאור זה עתה, קורות היהודים של
גרעין ביהודית ובאשכנזית, כל ספרי התאוריה היהודית, גם כל הספרים
האשכנזיים בעניני היהודים מהפרלנ ר. לעוויט, יודישער פרלנ וכדו.
רשימות (עברית או אשכנזית) אשלה הנם, פנו אלי כל
דורשי ספרים והשבעו רצון.
בעל הפירמא
A. Faust, Kraków Krakowska 13.

גליקליך ווערען

קענט איהר, ווען איהר קויפט א רע-
צעפטענבוך פאר זעלבסטערזיגונג און
זייען שיהאסטא. הויען, קאפע-ער-
ואן מינטענפורווער עסיגעסטען, פליע-
נענלייב, כאקולווער, טעפא-פוטעוויפע,
בוער-ערוואק, טינטע, פארבשטיפטע צום
שרייבן אויף גלאז פארזעלאן און מע-
טאל, טינטע און קאסטאניע-אינד נוסד
שאלען, קויפט פיר גלאז אונד פארזעלאן.
די רעצעפטע זענען אין יודיש אין בייא
איינמאל דארטלעזען איז מען פאלשענ-
דיג אונטערריכטעט די אויבען אנגע-
פיהרטע ארטיקלע צו ערזייגען.

אלע רעצעפטע צוואממען קאסטען
20 קראנען (אדער 12 מארק)
צו בעזעהן דורך
**A. MAIBRUCH, Kraków
Meiselsa 32.**

פעריאנד (רעקאמאנדירט) גענען
פאזענדונג דעם בעטראגעס פראנקא.

ספרי ולקובסטי הידועים

חספר להזמין בכל בית מסחר של ספרים או מן המחבר עלמו עפיי האדריסה
S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

32 מכתבי הוראה לשפה העברית, 32 לשפה הפולנית, 10 לשפה הגרמנית, כלם
מתורגמים ומבוארים יודית בשביל מתלמידים בלי עזרת מורה. בעזרת המכתבים
הלו יוכל כל אדם לסגל לו את שלש השפות האמורות בזמן קצת ואת הספרות
בשירות. ידע לכתב בשפה משוכללת ומודרנית וידע את הדקדוק על בוריה. התלמידים
עפיי המכתבים שולחים את בחינותיהם למחבר. מחיר עשרה מכתבים 40 כתר,
קומפלט שלש של 32 מכתבים 110 כתר.

הישפה

ספר למוד שפת עבר לבוגרים בשביל קורסים ומורים פרטים. המלים
מתורגמות יודית, פולנית וגרמנית. חומר הלמוד קל ומעט, הדקדוק משולב בתוך
פרקי קריאה בזמן שאין התלמיד מרגיש בו ולומדו בקלות. מחיר ללמוד המבטא
הספרדי, לוח של פעלים. המחיר 16 קר.

לקוטי רש"י

לקוטים מן המקומות היפים והפיוטיים של רש"י בספר בראשית מסודרים עפיי
הסדרים, הפרשיות והפסוקים. מתאים מאל בשביל בתי ספר עברים ומורים הנוגים.
המחיר 4 קר.

בנליציה המזרחית אפשר להזמין את הספרים הנ"ל עיי
S. Münzer, Lwów, Stanisława 6